

Hivmedvetna geriatriker sökes!

Ny forskning, effektivare mediciner, bättre kunskaper om en hälsosam livsstil bidrar till att allt fler når högre ålder. En ökad medellivslängd innebär samtidigt fler äldre med komplexa och sammansatta behov av vård och omsorg. Det är vanligt att äldre har flera sjukdomar samtidigt och risken för multisjuklighet ökar med ålder. Hiv är en sjukdom som är relativt ny i samband med åldrande.

TACK VARE DEN MEDICINSKA UTVECKLINGEN är hiv en kronisk sjukdom. Tyvärr har kunskapsläget inte följt med i den utvecklingen. Trots alla medicinska framsteg och all tillgänglig kunskap och information finns det fortfarande stigma kring sjukdomen. Gamla kunskaper, fördomar och föreställningar om hiv lever fortfarande kvar, vilket komplicerar möjligheten till ett gott åldrande för dem som lever med hiv. Vi ser att det finns ett åldersstigma i samhället där hiv kan bli en extra belastning samtidigt som alla har rätt till en jämlik vård.

I dag möter vi den första generationen som åldras med hiv, något som hade varit en omöjlighet för bara några årtionden sedan. Lägg därtill att allt fler äldre diagnostiseras med hiv. Detta leder till att fler äldre som lever med hiv möter vård och äldreomsorg. Hur förberedda är vården? Det finns en oro bland personer som lever med hiv när det gäller bemötandet, det medicinska omhändertagandet och risken för följsjukdomar. Hiv och dess behandling kan även medföra ett tidigare åldrande.

FN-organet UNAIDS, som arbetar mot spridning av hiv och aids, har ett 90-90-90-mål, som innebär att år 2020 ska:

- 90 % av alla som lever med hiv vara diagnostiserade
- 90 % av dessa få effektiv medicinsk behandling
- 90 % av dessa ha så låg virusnivå att den inte är mätbar.

Sverige var det första landet i världen som uppnådde UNAIDS mål. Mer än 95 procent av alla som lever med hiv i Sverige har behandling och av dem har 95 procent omätbar virusnivå. Detta innebär inte att arbetet är slutfört. Det krävs fortlöpande arbete och utveckling av kunskap och kompetens för att bibehålla nivån. I dag diskuteras om att lägga till ett fjärde 90-mål som rör livskvalitet:

- 90 % av alla som lever med behandlad hiv ska ha god livskvalitet.

Men hur gör vi de friska åren fler? Vad kan individen göra? Vad kan vård och omsorg göra? Hur arbetar vi tillsammans för fler friska år och en god, värdig och jämlik ålderdom, oavsett diagnos?

I svensk sjukvård finns ett stuprörstänkande där varje specialitet fungerar för sig. Äldre personer med hiv har ofta en samsjuklighet med flera diagnoser och flera professioner involverade. Dessutom ska personer som lever med hiv vända sig till

Anna Malm Christensen
Projektledare
Äldreprojektet
anna.christensen
@hiv-sverige.se

Anna Andersson
Metodutvecklare
Äldreprojektet

HIV PÅ "HEMMET"

primärvården för allt som inte rör hiv. Många gånger går tid under vårdbesöket till att förklara och undervisa om hiv och behandlingens effekter. När ny medicin ordinerar blir patienten ofta instruerad att undersöka med sin infektionsläkare om den går att kombinera med hivläkemedel och hur de interagerar. Ansvaret ligger då på patienten, vilket oroar med stigande ålder.

På infektionskliniker är kunskapen om hiv hög, men när det gäller övriga sjukdomar, och även åldrandets sjukdomar, anser man att patienten får bättre vård på andra specialistkliniker. Detta oroar då erfarenhet visar att kunskap om hiv är bristande eller inte uppdaterad på andra kliniker. Vi menar inte att alla ska bli specialister på hiv utan snarare att det behövs en ökad hivmedvetenhet och samordning. Samverkan kan leda till en helhetssyn, som efterfrågas av äldre personer som lever med hiv.

Vi hade förmånen att höra en föreläsning av **Dr. Giovanni Guaraldi**, *Assistant Professor of Infectious disease at University of Modena*, som forskar på hiv och åldrande. Guaraldi lyfter skörhet (frailty) som betydelsefull faktor framför kronologisk ålder. En åldrande patient med hiv har ofta flera diagnoser, står på många mediciner och har andra samtidiga hälsoproblem. Avgörande är samverkan mellan professioner för att patienten ska få bäst vård. I ett forskningsprojekt om hiv och åldrande fungerar Guaraldi som spindeln i nätet för patienten och olika specialister. En övergripande ansvarig i vårdkontakterna är något våra projektdeltagare sett som önskvärt för ett gott åldrande.

Vad är då geriatrikernas roll när det gäller hiv och åldrande? Idag finns inga hivspecialiserade geriatriker i Sverige. Hur ökar vi hivmedvetenheten inom geriatriken? Infektionsläkare är inte uppdaterade kring åldrandets sjukdomar. Hur får vi till en samverkan här? Hur framtidssäkrar vi vården för den åldrande patienten med hiv? <<

Allt du behöver veta om hiv för att öka din hivmedvetenheten

Omätbart = Överförbart

Hiv (*Humant immunbrist virus*) och aids (*Acquired immuno deficiency syndrome*) är inte samma sak. Hiv är ett virus som kan överföras mellan människor. Aids är ett sjukdomstillstånd som inte kan överföras, men som inträffar när immunförsvaret är så förstört av hiv att man drabbas av andra sjukdomar.

Hiv kan bara överföras om man **inte** har en välfungerande medicinsk behandling. Med välinställd hiv-behandling kan hiv inte överföras.

Vid **obebehandlad** hiv kan viruset bara överföras på tre sätt: genom oskyddat sex, genom att det kommer in i blodomloppet eller från mor till barn vid graviditet eller förlossning.

Välbehandlad hiv med omätbar virusnivå kan **inte** överföras vare sig vid oskyddat sex eller vid graviditet. 95 procent av alla som lever med hiv i Sverige har behandling, 95 procent av dem är smittfria.

Har man fått hiv kommer man att bära på viruset hela livet. Virusets förenas med arvsmassan och blir kvar för alltid. Det finns inget botemedel och inte heller något vaccin. Däremot finns mediciner som kan bromsa virusets framfart i kroppen och därmed förhindra att man utvecklar aids. De förhindrar också att man för viruset vidare.

Äldreprojektet

Äldreprojektet är ett nationellt, treårigt projekt som 2016-2019 drivs av Hiv-Sverige och finansieras av Arvsfonden. Äldreprojektet arbetar med att synliggöra och förbättra livssituationen för äldre som lever med hiv i Sverige. Fokus är hur vi gör de friska åren fler för personer som lever med hiv. Projektet vänder sig också till närstående och till yrkesverksamma inom exempelvis vård och äldreomsorg.

Boken *Leva livet – Att åldras med hiv* är en del av projektet och består av 29 livsberättelser, fem närståendeperspektiv och fakta om hiv. Vill du veta mer eller beställa boken hör dig på aldreprojektet@hiv-sverige.se. Boken finns också tillgänglig som e-bok på Hiv-Sverige.se.

